CYNGOR SIR YNYS MÔN

PWYLLGOR:	**PWYLLGOR ARCHWILIO**
DYDDIAD:	**25 MEDI 2012**
TEITL YR ADRODDIAD:	**ADRODDIAD BLYNYDDOL 2011-12 AR ATAL TWYLL A LLYGREDD**
PWRPAS YR ADRODDIAD:	**ADOLYGU GWEITHGAREDDAU YN Y MAES HWN**
ADRODDIAD GAN:	**PENNAETH GWASANAETH ARCHWILIO – RHEOLWR TWYLL DROS DRO**
GWEITHREDU :	**ER GWYBODAETH**

1. RHAGARWEINIAD

Dan bolisi'r Cyngor ar atal Twyll a Llygredd, mae'n rhaid cyflwyno arolwg blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â gweithgareddau yn y maes hwn yn 2011/12. Mae Polisi'r Cyngor ar gyfer Atal Twyll a Llygredd yn rhoi sylw i'r meysydd isod:

- **Twyll:** "unigolyn(ion) y tu mewn i'r Awdurdod a'r tu allan iddo yn mynd ati'n fwriadol i ystumio datganiadau cyllidol neu gofnodiadau gyda golwg ar guddio ymdrechion i gamddefnyddio asedau neu sicrhau math arall o fudd".
- **Llygredd:** "cynnig, rhoddi, gofyn am neu dderbyn anogaeth neu gydnabyddiaeth a allai ddylanwadu ar yr hyn a wna unrhyw unigolyn".
- **Dwyn:**
- **Methiant i ddatgelu diddordeb:** p'un a yw'n golygu budd ariannol ai peidio.

Y rhain yw egwyddorion allweddol y polis ar gyfer atal twyll a llygredd:

- Lleihau'r cyfleon;
- Rhwystro;
- Atal;
- Canfod ac Ymchwilio;
- Erlyn a Hawlio'n ôl.

Mae'r egwyddorion hyn yn seiliedig ar:-

- Diwylliant ac Ymwybyddiaeth.

2. LLEIHAU CYFLEOEDD A RHWYSTRO

Prif nod y polisi hwn yw atal twyll, llygredd neu ladrad rhag digwydd yn y lle cyntaf. At ei gilydd, gwneir y gwaith hwn trwy fynd ati'n rheolaidd i weithredu rheolaethau ariannol, gan gynnwys gwaith siecio mewnol a hefyd trwy wahanu dyletswyddau. Mae'n amhosib cyflwyno adroddiadau'n systematig ar rwystro; nid oes ystadegau ar gael ar gyfer rhywbeth sydd heb ddigwydd. Fodd bynnag, rhoddir sicrwydd i Aelodau ynghylch effeithiolrwydd systemau rheoli mewnol gan yr Archwiliwr Mewnol a'r Archwiliwr Allanol a barn sicrwydd gan drydydd partïon eraill. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn adrodd i bob Pwyllgor Archwilio ar gynnydd a wnaed, gan gynnwys asesiad parhaus o'r system rheolaeth fewnol yn sgil adolygiadau a wnaed yn ystod y cyfnod. Rhoddir barn ar y fframwaith rheolaeth fewnol bob blwyddyn fel rhan o'r Datganiad Llywodraethu Corfforaethol

Mae enghreifftiau o weithgareddau arferol i rwystro twyll a llygredd yn cynnwys:

(i) Defnyddir gwaith a wneir yn rhagweithiol mewn perthynas â chynhyrchu a monitro adroddiadau ar daliadau dyblyg, ynghyd ag adolygiadau, gan gynnwys cysoni adroddiadau sefydliad i'r adain gyflogau, er mwyn nodi anghysondebau sy'n cael eu dilyn i fyny wedyn. Mae gwaith o'r fath yn ychwanegu at y system o reolaeth fewnol ac yn darparu elfen o reolaeth dros weithgareddau perthnasol.

(ii) Mae trefniadau cadarn ar gyfer delio gyda hawliadau yswiriant, gan gynnwys anfon hawliadau'n brydlon at ein cwmni yswiriant i'w harchwilio fel yn briodol. Rhoddir sylw prydlon i hawliadau dilys ond gwrthodir y gweddill, gan roi rhywfaint o ddiogelwch i'r Cyngor rhag unrhyw hawliadau twyllodrus.

(iii) Yn anffodus, mae casglu a bancio arian parod yn rheolaidd yn temtio rhai i "roi yma - cymryd acw" a hynny yn y pen draw yn arwain, o bosib, at ddwyn. Trwy fonitro'r patrwm bancio rydym yn ceisio cywiro'r sefyllfa cyn i unrhyw golledion ddigwydd. Gall y Tîm Incwm neu adolygiadau o benawdau incwm mewn cyllidebau ddwyn sylw at batrymau bancio hwyr neu gellir eu darganfod fel rhan o adolygiad sicrwydd a wneir gan drydydd parti. Mae gwaith dilyn-i-fyny a wneir wedyn gyda staff o gymorth i atal a dod o hyd i ladrad. Nodwyd enghreifftiau o'r fath yn y cyfnod y mae'r adroddiad hwn yn rhoi sylw iddo ac mae'r Adain Archwilio Mewnol wedi ymchwilio iddynt ac adrodd arnynt.

3. CANFOD, YMCHWILIO AC ERLYN

Gall amheuon godi o sawl ffynhonnell ynghylch dwyn gwirioneddol neu dwyll. Efallai y bydd staff yr Awdurdod yn dod ar draws pethau o'r fath trwy waith gweinyddol o ddydd i ddydd. Efallai hefyd y dônt i'r amlwg oherwydd rhywun allanol yn rhannu pryderon megis trwy ddefnyddio'r llinell barod ar gyfer twyll budd-daliadau, efallai fod staff adolygu a chydymffurfiaeth y Cyngor yn eu nodi, neu efallai y byddant yn dod i sylw'r Awdurdod hwn trwy asiantaethau eraill neu'r cyhoedd.

Beth bynnag fo natur yr amheuon, bydd raid i'r ymchwiliadau fod yn gymesur, yn gyfrinachol a hefyd yn deg. Weithiau gall amheuon neu haeriadau fod yn rhai drygionus neu godi oherwydd camgymeriadau; ond rhaid, fel egwyddor o'r pwys mwyaf, dybio bod rhywun yn ddieuog ac nid yw pob achos o ymchwilio yn arwain at gasgliad o ddrwgweithredu.

Ffactor o bwys wrth benderfynu a ddylid cyfeirio achos ac o ran cael ymchwiliad llwyddiannus yw safon y wybodaeth a ddarperir. Os gwneir cyfeiriadau dienw gyda honiadau heb unrhyw dystiolaeth i'w cefnogi, mae'r posibilrwydd o archwiliad llwyddiannus wrth gwrs yn gostwng yn sylweddol. Mae cyfeiriadau o'r fath yn wrthgynhyrchiol yn y pen draw oherwydd eu bod yn tynnu oddi wrth adnoddau prin y Cyngor ar gyfer gwaith ymchwilio.

Achosion Twyll Budd-dal - Yn 2011/12, cyfeiriwyd 427 o achosion o dwyll Budd-dal posib mewn perthynas â Budd-dal Tai / Budd-dal y Dreth Gyngor ac ystyriwyd bod 383 ohonynt yn addas ar gyfer ymchwilio iddynt. O'r 383 o achosion, rhoddwyd rhyw fath o gosb ffurfiol i 42 ohonynt. Daeth yr Adain Atal Twyll o hyd i werth £344,303 o ordaliadau budd-dal yn ystod 2011/12 oherwydd 'twyll neu gamgymeriad'.

Mae polisïau erlyn a sefydlwyd yn achos twyll Budd-dal yn cynnwys amrediad o sancsiynau sy'n caniatáu ymateb cymesur. Ar ben isaf y raddfa, mae rhybudd neu gosb weinyddol yn ddigon yn aml i danlinellu difrifoldeb y twyll ac i sicrhau na fydd yn digwydd eto. Nid yw'r Awdurdod yn gyndyn o erlyn twyllwyr yn yr achosion mwy difrifol. Mae'r tabl isod yn dangos math a nifer y sancsiynau a roddwyd yn 2011-12:

	Erlyniad		Cosb Weinyddol		Rhybudd		Budd-dal a Ordalwyd
2011-12	10		6		26		£344,303
2010-11	8		5		23		£165,023

Mae'r Awdurdod hefyd yn ystyried ei fod yn ganlyniad cadarnhaol os yw gordaliad budd-dal wedi ei ddarganfod a'i basio ar gyfer ei adennill yn sgil camau a gymerwyd gan y tîm ymchwilio. Mae'r gordaliadau budd-dal y cafwyd hyd iddynt yn y 12 mis diwethaf wedi cynyddu'n sylweddol ac wedi mwy na dyblu ers y flwyddyn gynt i £344,000. Er y bu rhywfaint o achosion gwerth uchel yn y flwyddyn ariannol, derbynnir bod y cynnydd wedi digwydd oherwydd nifer uwch o "dwyll a chamgymeriadau" lefel isel.

Yn y tabl isod, nodir dadansoddiad o'r cyfeiriadau Budd-dal yn y ddwy flynedd ddiwethaf:

Ffynhonnell	2010/11 Achosion	2010/11 Achosion
Swyddogion Ymweld	6	9
Staff Budd-dal Tai	6	2
Y Dreth Gyngor/Yr Adain Adennill	0	2
Dienw	4	1
Adran Gwaith a Phensiynau	6	3
HBMS	14	14
Y Fenter Atal Twyll Genedlaethol	3	4
Eraill	3	1

Achosion Twyll Eraill - yn ogystal ag ymchwilio i achosion a gyfeiriwyd mewn perthynas â Budd-daliadau, bu deg ymchwiliad i honiadau o dwyll neu gamweithredu arall y rhoddwyd gwybod amdanynt i'r Adain Archwilio Mewnol. Ar ôl ymchwilio i'r honiadau hyn, gwelwyd tystiolaeth o reolaeth fewnol wan mewn rhai achosion a chafwyd hyd i dystiolaeth o anghysondebau ac / neu dwyll yn sgil un o'r ymchwiliadau a gychwynnwyd yn ystod y cyfnod.

Canfu ymchwiliad Archwilio Mewnol nad oedd incwm arian parod wedi ei fancio'n systemataidd dros gyfnod o flynyddoedd. Ymddiswyddodd y gweithiwr dan sylw yn ystod yr ymchwiliad a disgwylir penderfyniad ynghylch pa gamau eraill i'w cymryd, os o gwbl.

Mae manylion y gwaith ymchwilio uchod yn dystiolaeth o ymrwymiad y Cyngor i ymchwilio i achosion a gyfeirir ato ac i gymryd camau priodol os deuir o hyd i gamweithredu a/neu dwyll a llygredd.

4. Y FENTER ATAL TWYLL GENEDLAETHOL

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan yn y Fenter Atal Twyll Genedlaethol sy'n digwydd bob dwy flynedd, lle mae mathau arbennig o ddata a gedwir gan yr Awdurdod yn cael eu cyfatebu gyda data a gedwir gan awdurdodau eraill er mwyn dod o hyd i unrhyw anghysondebau a all fod yn arwydd o dwyll. Wrth benderfynu ar ryddhau gwybodaeth i bwrpas cyfatebu data, mae'n rhaid ystyried a yw unigolion wedi cael rhybudd teg o'r bwriad i brosesu eu gwybodaeth yn unol ag egwyddorion diogelu data.

Mae cymryd rhan yn y fenter hon yn ddull rhagweithiol o ddod o hyd i dwyll posib o fewn a rhwng systemau'r Cyngor. Fel sy'n wir am holl achosion a gyfeirir, nid oes digon o dystiolaeth ym mhob achos i gyfiawnhau cynnal ymchwiliad ond, lle mae tystiolaeth, mae'r Cyngor yn ymchwilio ac yn cymryd y camau priodol.

Cynhaliwyd yr ymarfer Cyfatebu Data yn ystod blwyddyn ariannol 2010/11 ond, oherwydd natur yr achosion a gafodd sylw, ni chafwyd casgliadau'r rhan fwyaf o'r achosion tan 2011/12. Cymerwyd rheolaeth o'r holl Ddata a oedd yn ymwneud â Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Cyngor gan y Tîm Ymchwilio i Dwyll Budd-dal. O'r achosion y rhoddwyd sylw iddynt gan y tîm, erlynwyd un unigolyn a rhoddwyd cosb i 3 arall.

Edrychwyd ar gyfanswm o 141 o achosion budd-dal a arweiniodd at ddod o hyd i gyfanswm o £37,950 o ordaliadau Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor. Roedd hyn yn seiliedig ar 6 achos o dwyll a 4 achos o gamgymeriad (gweler Atodiad 1 ar gyfer manylion yr achosion).

Mae'r Awdurdod yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gyda sefydliadau eraill, yn arbennig y Gwasanaeth Ymchwilio i Dwyll yn yr Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau.

5. CYFATEBU DATA BUDD-DAL TAI

Cyfatebu Data Budd-dal Tai (HBMS) - mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i roi sylw i achosion a gyfeirir trwy'r gwasanaeth hwn. Achosion yw'r rhain lle mae anghysondeb wedi ei nodi trwy gymharu data Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor yn erbyn data a gedwir gan yr Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau a Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Mae hyn yn arwain at gyfeirio achosion y mae'n rhaid ymchwilio iddynt a gallant gynnwys achosion o dwyll.

Yn 2011/12, cyfeiriwyd 14 achos ar gyfer ymchwiliad gan y Gwasanaeth Cyfatebu Budd-dal Tai o gymharu â'r un nifer yn 2010/11.

6. YR AWDURDOD TWYLL CENEDLAETHOL

Yn Ebrill 2011, cyhoeddodd yr Awdurdod Twyll Cenedlaethol y Strategaeth Ymladd Twyll yn Lleol. Amcangyfrifir bod twyll yn costio £2.2 biliwn i lywodraeth leol bob blwyddyn. Mae hwn yn arian y gellid ei ddefnyddio ar gyfer gwasanaethau lleol. Mae Ymladd Twyll yn Lleol yn ddull strategol a ddatblygwyd gan lywodraeth leol, ar gyfer llywodraeth leol, ac mae'n rhoi sylw i'r angen am fwy o drefniadau atal a gorfodaeth mwy effeithiol.

Mae Ymladd Twyll yn Lleol yn amlinellu dull strategol a fydd, os caiff ei fabwysiadu ar draws llywodraeth leol, yn sicrhau y gellir diogelu awdurdodau lleol yn well rhag twyll ac y gallent hefyd gyfrannu at allu'r wlad i ddod o hyd i dwyllwyr a'u cosbi. Bydd y dull newydd yn cryfhau'r ymateb atal twyll ar draws llywodraeth leol a bydd yn golygu y bydd mwy o dwyllwyr yn cael eu dal, mwy o dwyll yn cael ei atal a mwy o arian yn dod yn ôl i'r awdurdodau.

Mae'r Awdurdod yn ystyried sefydlu trefniadau i ymchwilio i fathau eraill o dwyll sy'n cael effaith ar y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys twyll gyda Bathodynnau Parcio Glas, twyll gyda Mentrau Teithio Rhatach a thwyll disgownt Dreth Gyngor i bobl sengl.

7. GRŴP YMCHWILIO BUDD-DAL CYMRU

Grŵp yw hwn o swyddogion sy'n ymchwilio i dwyll budd-dal yng Nghymru. Mae'n rhwydwaith i'r ymchwilwyr gyfarfod a thrafod materion cyffredin sy'n cael effaith ar swyddogion ymchwilio yn yr Awdurdodau Lleol ac mae'n llwyfan cydnabyddedig i drafod y materion hyn. Yn ystod y Cyfarfod Blynyddol Cyffredinol diwethaf, ail-etholwyd Andrew Williams, Rheolydd Twyll Gweithredol y Cyngor, fel Cadeirydd y Grŵp am drydydd tymor.

8. HAWLIO'N ÔL

Pan ydym yn gallu gwneud hynny, ein nod yw adennill gwerth yr arian a gafodd ei ddwyn neu y twyllwyd yr Awdurdod ohono. Yn sgil ymchwiliadau i faterion twyll, nodwyd bod £344,303 o Fudd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor wedi ei ordalu yn 2011/12. Mae'r Awdurdod yn cymryd pob cam i adennill budd-dal a ordalwyd.

9. ATAL

Mae yna sawl ffordd o atal y rheini sy'n bwriadu twyllo. I dwyll ddigwydd, rhaid i gyfle godi i'r twyllwr gael arian neu fudd personol arall o'n systemau. Y llinell amddiffyn gyntaf, felly, yw sicrhau bod y systemau rheolaeth fewnol yn ddigonol ac nad ydynt yn darparu cyfleon o'r fath. Rhan fawr o waith yr Adain Archwilio Mewnol yw adolygu systemau rheolaeth, nodi gwendidau a gwneud argymhellion i sicrhau bod cyn lleied o gyfle â phosib i bobl dwyllo.

Ffordd arall o atal twyll yw rhoi neges glir i bawb bod y Cyngor yn wyliadwrus mewn perthynas â thwyll a llygredd ac y bydd yn gweithredu yn eu cylch. Atgyfnerthir y fath neges pan roddir gwybod i bobl y bydd eu manylion yn cael eu dilysu a'u gwirio, nid yn unig o fewn y Cyngor, ond rhwng cyrff cyhoeddus.

Mae rhoi cyhoeddusrwydd amlwg i achosion o dwyll ac erlyn troseddwyr yn ffordd dda o godi proffil y gwaith hwn ac atal twyll. Yn ystod 2011/12, cyhoeddodd yr Awdurdod ddatganiadau i'r wasg ynghylch erlyniadau llwyddiannus a gafodd sylw mawr yn y wasg leol. Mae cyhoeddi erlyniadau o'r fath yn cael ei weld fel cyhoeddusrwydd gwerthfawr sy'n cynhyrchu rhagor o achosion y mae'n werth ymchwilio iddynt ac sy'n atal pobl eraill a all fod yn ystyried cyflwyno ceisiadau twyllodrus.

Mae enghraifft o erlyniad ac o ddatganiad i'r wasg ynghlwm er gwybodaeth i'r adroddiad hwn yn Atodiadau 1 a 2.

10. DIWYLLIANT AC YMWYBYDDIAETH

Mae'r cyhoeddusrwydd a roddir i waith atal twyll ac erlyniadau llwyddiannus yn gymorth i feithrin diwylliant atal twyll yn yr Awdurdod. Mae diwylliant atal twyll cadarnhaol yn rhan o lywodraethu corfforaethol da.

Er mwyn codi ymwybyddiaeth, bwriedir darparu sesiwn hyfforddi yn 2012-13 ar atal twyll a llygredd. Bydd y sesiwn hyfforddi ar gyfer pob aelod o staff, ond yn arbennig y rheini sy'n gweithredu trefniadau rheoli mewnol allweddol o fewn systemau'r Cyngor.

Bydd y gweithdai hunanasesu blynyddol ar atal twyll a gyflwynir o 2012/13 (gweler isod os gwelwch yn dda) yn codi ymwybyddiaeth yr Aelodau yn y maes hwn.

11. SEFYDLU TREFNIADAU ATAL TWYLL A LLYGREDD YMHELLACH

Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi penderfynu y bydd yn defnyddio rhestr wirio "Rheoli'r Risg o Dwyll - Camau i Atal Twyll a Llygredd" i hunanasesu effeithiolrwydd trefniadau Atal Twyll y Cyngor bob blwyddyn. Os ystyrir nad yw'r Cyngor yn cydymffurfio'n llawn gyda'r rhestr wirio arfer orau, cynhyrchir cynllun gweithredu a neilltuir camau i weithwyr perthnasol eu dilyn.

Nod yr ymarfer hwn yw sefydlu'n gadarnach weithgareddau a diwylliant Atal Twyll y Cyngor.

12. GWASANAETH SENGL YMCHWILIO I DWYLL

Ers cyhoeddi rhaglen Diwygio Lles y Llywodraeth yn 2010, ychydig o wybodaeth sydd gennym am effaith y rhaglen ar y ffordd y bydd Awdurdodau Lleol yn ymchwilio i dwyll budd-dal. Mae’r Llywodraeth yn datgan y bydd y Gwasanaeth Sengl Ymchwilio i Dwyll yn parhau i ddod i rym o Ebrill 2013 ymlaen. Mae'n amlwg y bydd hyn yn cael effaith ar swyddogion ymchwilio’r Awdurdodau Lleol. Fodd bynnag, mae rhaglen Twyll a Chamgymeriad yr Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau yn cadarnhau y bydd swyddogion ymchwilio’r Awdurdodau Lleol yn parhau i gael eu cyflogi gan yr Awdurdodau Lleol tan 2015. Fodd bynnag, o Ebrill 2013 ymlaen, byddant yn gweithio i bolisi’r Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau a chynllunnir y bydd y tîm ymchwilio i dwyll yn trosglwyddo drosodd i’r Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau yn Ebrill 2015. Mae'r Awdurdod yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio gyda’r Adran ar gyfer Gwaith a Phensiynau hyd nes y bydd y gwasanaeth newydd wedi ei sefydlu.

Tynnwyd sylw at hyn trwy’r wlad oherwydd bod yr Awdurdod Twyll Cenedlaethol wedi dwyn sylw at fathau eraill o dwyll a fedr ddigwydd o fewn Awdurdodau Lleol na fyddai'r SFIS yn ymchwilio iddynt, a dylid rhoi sylw i’r ffaith y gall yr Awdurdodau Lleol golli ymchwilwyr profiadol iawn sydd wedi cael hyfforddiant i ymchwilio i achosion o dwyll a’u herlyn.

13. ADOLYGU’R POLISI

Adolygwyd Polisi’r Awdurdod ar gyfer Atal Twyll a Llygredd ddiwethaf yn 2007. O’r herwydd, mae’r polisi bellach wedi ei adolygu a’i ddiweddaru ac mae’n destun adroddiad ar wahân i'r Pwyllgor hwn.

JOHN FIDOE
PENNAETH GWASANAETH – ARCHWILIO
ANDREW WILLIAMS
RHEOLWR TWYLL DROS DRO **25 MEDI 2012**

ATODIAD 1

ENGHRAIFFT O ERLYNIAD

Un achos arwyddocaol yn ystod y flwyddyn a arweiniodd at erlyniad llwyddiannus oedd un lle roedd unigolyn yn hawlio Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor ar gyfer cyfeiriad yn Amlwch. Derbyniwyd honiad ei fod yn hunangyflogedig a'i fod yn rhedeg disgos symudol. Nid oedd wedi rhoi gwybod am hyn. Dechreuwyd ymchwiliad a chafwyd tystiolaeth o'i gyflogaeth gan amryw o'r tai tafarn a'r gwestai lleol lle roedd wedi gweithio ac fe'i galwyd i mewn am gyfweliad. Yn ystod y cyfweliad, gwadodd ei fod yn gwneud unrhyw waith ar sail hunangyflogedig. Cafwyd rhagor o wybodaeth ar ffurf datganiadau gan dystion gan bobl a oedd wedi defnyddio'r gwasanaeth disgo a gwahoddwyd yr ymgeisydd i gyfweliad arall ond ni fynychodd. Cafodd ei fudd-dal ei ailgyfrifo a gwelwyd ei fod wedi cael £4,650 yn ormod o Fudd-dal Tai a £1,342 yn ormod o Fudd-dal y Dreth Gyngor rhwng Mehefin 2009 a Chwefror 2011.

Er na ddaeth yr hawlydd i unrhyw un o'r cyfweliadau eraill a drefnwyd, ystyriwyd bod digon o dystiolaeth i ddangos anonestrwydd clir a bod yr achos yn un addas ar gyfer ei erlyn. Yn Awst 2011, cafodd wŷs i ymddangos yn Llys Ynadon Caergybi lle llediodd yn ddieuog i'r cyhuddiadau o dwyll budd-dal. Cynhaliwyd yr achos yn y Llys Ynadon ym mis Tachwedd 2011 ac, yn seiliedig ar y wybodaeth a gyflwynwyd gan ymchwilydd y Cyngor, cafwyd ef yn euog o droseddau anonestrwydd ynghylch twyll budd-dal. Fe'i gorchmynnwyd i 250 awr o wasanaeth cymunedol ac i dalu £500 o gostau.

ATODIAD 2

DATGANIAD I'R WASG
ERLYN TRI THWYLLWR BUDD-DALIADAU YNYS MÔN

Cafodd gwraig o Fôn a oedd wedi twyllo er mwyn hawlio £23,000 mewn budd-daliadau ei gorchymyn heddiw (Dydd Iau, Ionawr 26ain) ....

Clywodd Ynadon Caergybi sut yr oedd ymchwiliad ar y cyd rhwng Tîm Twyll y Cyngor Sir a'r Adran Gwaith a Pensiynau wedi dal Helen Murphy.

Roedd Murphy, o Deras Rehoboth, Llanfaelog, wedi hawlio Cymhorthdal Incwm a Budd-dal Dreth Gyngor yn dwyllodrus ym mis Gorffennaf 2008. Nid oedd wedi datgan dros £16,000 mewn cynilion wrth hawlio'r budd-daliadau.

Plediodd yn euog i ddau gyhuddiad o wneud datganiad ffals mewn modd anonest er mwyn hawlio budd-dal. Cafodd £2,420.62 mewn budd-dal Dreth Gyngor a £20,938.89 Cymhorthdal Incwm dros gyfnod o dair blynedd. Mae'r arian, nad oedd yn fod i'w dderbyn, eisoes wedi ei dalu yn ôl.

Yn gynharach yr wythnos yma, cafodd dau dwyllwr budd-daliadau arall eu dirwyo yn Lys Ynadon Caergybi.

Roedd Trevor Williams, o Tai Newydd, Brynsiencyn, wedi peidio datgan ei wir incwm wrth hawlio Budd-dal Tai a'r Dreth Gyngor.

Darganfuwyd gan Menter Atal Twyll Cenedlaethol (NFI), sydd yn cymharu data rhwng awdurdodau ag adrannau'r llywodraeth, fod Williams wedi bod yn derbyn pensiwn galwedigaethol o oddeutu £330 y mis gan Gyngor Sir Fflint (ar ran Cronfa Bensiwn Clwyd) ac nad oedd wedi datgan hyn wrth hawlio budd-dal Tai a Dreth Gyngor ym mis Awst 2006. Gwnaeth ddau ddatganiad ffug arall rhwng 2006 a 2008.

Plediodd yn euog i chwe chyhuddiad o wneud datganiadau ffug er mwyn hawlio budd-dal Tai a Dreth Gyngor. Derbyniodd ddirwy o £200 ar gyfer y ddau gyhuddiad cyntaf; a gorchmynnwyd iddo dalu £240 mewn costau a gordal dioddefwr o £15. Bydd rhaid iddo hefyd dalu cyfanswm o £13,561.31 yn ôl i'r Cyngor ac mae trefniadau yn eu lle er mwyn adennill y swm yma.

Cafodd Lynne Williams, o Llwyn Ysgaw, Llanddona, ddirwy am beidio â datgan incwm a olygodd ei bod wedi derbyn £3,817.59 mewn Budd-dal Dreth Gyngor dros gyfnod o bum mlynedd.

Dangosodd gwybodaeth a dderbyniwyd drwy'r System Cymharu Data Budd-dal Tai fod cynilion heb ddatgan i'r Cyngor. Datgelodd ymchwiliad ei bod hefyd yn derbyn pensiwn galwedigaethol gan gyflogwyr blaenorol.

Er bod ei chais gwreiddiol i Fudd-dal Dreth Gyngor yn un cywir, roedd wedi derbyn cyfandaliad a'r pensiwn ym mis Hydref 2006. Roedd hyn yn newid yn ei hamgylchiadau, ond roedd wedi peidio, yn anonest, â datgan hyn i'r Cyngor.

Fe ddaru Lynne Williams gydweithio'n llawn gyda thîm ymchwilio'r Cyngor a derbyniwyd ei bod wedi ad-dalu'r mwyafrif o'r arian yr oedd wedi ei hawlio drwy dwyll. Plediodd yn euog i ddau gyhuddiad o beidio, yn anonest, â datgan newid yn ei hamgylchiadau er iddi wybod y byddai hynny wedi effeithio ei hawliad budd-dal. Cafodd ddirwy o £160 yr un ar gyfer y ddau gyhuddiad; £240 mewn costau a gordal dioddefwr o £15.

Pwysleisiodd llefarydd ar ran Cyngor Sir Ynys Môn, “Mae’r tri achos yma’n dangos ein bod yn benderfynol o ddileu twyll budd-dal drwy amryw o ffyrdd. Rydym yn parhau i ymchwilio achosion adnabyddir drwy gymharu data hefo data Menter Atal Twyll Cenedlaethol a’r HBMS. Mae’n bwysig bod unrhyw un sydd yn hawlio budd-dal yn datgan eu gwir amgylchiadau ac yn ein hysbysu yn fuan o unrhyw newidiadau. Fel yn yr achosion yma, mae’n angen i ddatgan unrhyw incwm o bensiwn galwedigaethol (neu waith) yn glir. Gall peidio gwneud hynny arwain at eich erlyn am dwyll budd-dal yn y dyfodol.”

DIWEDD